

Ψυχοσάββατο: Μνήμη πάντων των απ' αιώνος κεκοιμημένων ορθοδόξων χριστιανών

/ [Επικαιρότητα](#)

Το πρώτο [Ψυχοσάββατο](#) του έτους είναι αφιερωμένο σήμερα, 14 Φεβρουαρίου 2026, μέσα στην ιδιαίτερη μέριμνα της Ορθοδόξου Εκκλησίας για τους κεκοιμημένους αδελφούς μας.

Η τάξη της Εκκλησία μας έχει καθορίσει ξεχωριστή ημέρα της εβδομάδος γι' αυτούς. Κάθε Σάββατο δηλαδή. Όπως η Κυριακή είναι η ημέρα της Αναστάσεως του Κυρίου, έτσι και το Σάββατο είναι η ημέρα των κεκοιμημένων, για να τους μνημονεύουμε. Σε κάθε προσευχή και ιδιαίτερα στις προσευχές του Σαββάτου ο πιστός μνημονεύει τους οικείους, συγγενείς και προσφιλείς, αλλά ζητά και τις προσευχές της Εκκλησίας γι' αυτούς.

Ωστόσο, τα **Ψυχοσάββατα**, στην εκκλησιαστική μας παράδοση, είναι δύο: Το ένα είναι το Σάββατο πριν από την Κυριακή της Αποκριάς και το δεύτερο, το Σάββατο προ της Πεντηκοστής.

Ο λόγος που τα καθιέρωσε η Εκκλησία μας, παρ' ότι κάθε Σάββατο είναι αφιερωμένο στους κεκοιμημένους, είναι ο εξής: Επειδή πολλοί κατά καιρούς απέθαναν μικροί σε ηλικία ή στην ξενιτιά ή στην θάλασσα ή στα όρη και τους κρημνούς ή και μερικοί, λόγω πτωχείας, δεν αξιώθηκαν των διατεταγμένων μνημοσύνων: «οἱ θεῖοι Πατέρες φιλανθρώπως κινούμενοι ἐθέσπισαν τὸ μνημόσυνον αὐτὸ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς τελευτησάντων Χριστιανῶν». Συγχρόνως δέ, ἐνθυμούμενοι καὶ ἐμεῖς τὸν θάνατο, «διεγειρόμεθα πρὸς μετάνοιαν».

Το νόημα του σημερινού Ψυχοσαββάτου

Το **Ψυχοσάββατο πριν από την Κυριακή της Απόκριω** έχει το εξής νόημα: Η επόμενη ημέρα είναι αφιερωμένη στη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου, εκείνη τη φοβερή ημέρα κατά την οποία όλοι θα σταθούμε μπροστά στο θρόνο του μεγάλου Κριτή. Για το λόγο αυτό με το Μνημόσυνο των κεκοιμημένων ζητούμε από τον Κύριο να γίνει ίλεως και να δείξει τη συμπάθεια και τη μακροθυμία του, όχι μόνο σε μας αλλά και στους προαπελθόντας αδελφούς, και όλους μαζί να μας κατατάξει μεταξύ των υιών της Επουράνιας Βασιλείας Του.

Για την ιστορία και μόνο ας γνωρίζουμε ότι: «Ἡ καθιέρωσις τοῦ Σαββάτου πρὸ τῶν Ἀπόκριω ὡς Ψυχοσαββάτου ἐγένετο μᾶλλον κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Σαββάτου πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς μόνου προϋπάρχοντος».

Η ωφέλεια από τα μνημόσυνα

Σύμφωνα με ομόφωνη αγιοπατερική μαρτυρία την οποία επιβεβαιώνει η αδιάκοπη εκκλησιαστική παράδοση αιώνων, οι ευχές για τους νεκρούς θεσπίστηκαν από τους αγίους Αποστόλους. Η θέσπιση αυτή έχει δύο βασικά θεμέλια: α) την έννοια της Εκκλησίας ως κοινωνίας αγίων, που αποτελείται όχι μόνο από τους ζωντανούς, αλλά και τους «κεκοιμημένους» χριστιανούς και β) την πίστη στην μεταθανάτια ζωή, την ανάσταση και την τελική κρίση.

Ήδη στις Αποστολικές Διδαχές βρίσκεται η διάκριση των μνημοσύνων σε «τρίτα», «ένατα», «τεσσαρακοστά» και ενιαύσια» (ετήσια), ανάλογα με το χρόνο τελέσεώς τους από την ημέρα του θανάτου.

Την μεγαλύτερη ωφέλεια στους νεκρούς την προξενεί η τέλεση της θείας ευχαριστίας στη μνήμη τους, διότι τότε, με τις μερίδες τους στο άγιο δισκάριο, «ενώνονται αόρατα με το Θεό και επικοινωνούν μαζί Του και παρηγορούνται και σώζονται και ευφραίνονται εν Χριστώ» (άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης).

Εκτός από τα ειδικά για κάθε κεκοιμημένο μνημόσυνα, η Εκκλησία έχει στις καθημερινές ακολουθίες της, γενικές δεήσεις για τους κεκοιμημένους, όπως είναι

λ.χ. το νεκρώσιμο μέρος της Ακολουθίας του Μεσονυκτικού και οι σχετικές αναφορές στις «εκτενείς δεήσεις» του Εσπερινού, του Όρθρου και της θείας Λειτουργίας.

Πρέπει να σημειωθεί, αν και αυτονόητο, ότι η Εκκλησία τελεί μνημόσυνα μόνο για τους ορθοδόξους χριστιανούς που κοιμήθηκαν μέσα στους κόλπους της.

Πολλοί συμβολισμοί των επιμέρους μνημοσύνων αναφέρονται από τους πατέρες. Οι κυριότεροι είναι οι εξής:

Τα «τριήμερα» συμβολίζουν την Ανάσταση του Κυρίου μετά την τριήμερη παραμονή Του στον τάφο και τελούνται με την ευχή ν' αναστηθεί και ο νεκρός στην ουράνια βασιλεία.

Τα «εννιάμερα» τελούνται για τα εννέα τάγματα των αύλων αγγέλων, με την ευχή να βρεθεί κοντά τους η άϋλη ψυχή του νεκρού.

Τα «τεσσαρακονθήμερα» τελούνται για την Ανάληψη του Κυρίου, που έγινε σαράντα μέρες μετά την Ανάστασή Του, με την ευχή να «αναληφθεί» και ο νεκρός, να συναντήσει το Χριστό στους ουρανούς και να ζήσει για πάντα μαζί Του.

Τα «ετήσια», τέλος, τελούνται την επέτειο ημέρα του θανάτου, σε ανάμνηση των γενεθλίων του νεκρού, καθώς, για τους πιστούς χριστιανούς, ημέρα της αληθινής γεννήσεως είναι η ημέρα του σωματικού θανάτου και της μεταστάσεως στην αιώνια ζωή.

Μνημόσυνα, αντίστοιχα με τα παραπάνω, τελούνται τον τρίτο, έκτο και ένατο μήνα από την ημέρα του θανάτου («τρίμηνα», «εξάμηνα», «εννεάμηνα»).

Κόλλυβα: Πόσα είναι τα υλικά και τι συμβολίζουν

Οι πιστοί φτιάχνουν και προσφέρουν κόλλυβα για τις ψυχές των αγαπημένων τους κεκοιμημένων. Λέγεται, πως τα υλικά πρέπει να είναι 9, γιατί εννέα είναι τα τάγματα των αγγέλων!

Διαβάστε για ποιο λόγο τα υλικά στα κόλλυβα πρέπει να είναι εννιά και τι αυτά συμβολίζουν:

Οι συμβολισμοί:

1. **Σιτάρι:**
οι κεκοιμημένοι, το γήινο στοιχείο.
2. **Ζάχαρη:**
η γλυκύτητα του Παραδείσου.
3. **Σταφίδες:**
η Άμπελος, ο Χριστός.
4. **Μαϊντανός:**

η ανάπαυση «εν τόπω χλοερών»

5. **Φρυγανιά τριμμένη ή σουσάμι: το χώμα**

(«ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.»)

6. **Ρόδι:**

τα ελέη του Παραδείσου, η λαμπρότητα.

7. **Κανέλλα:**

η ευωδία, τα αρώματα («αρώμασι εν μνήματι κηδεύσας απέθετο ...»)

(«τον τάφο αι μυροφόροι μύρα ...»)

8. **Αμύγδαλα:**

η ευγονία, η ζωή που διαιωνίζεται με τους απογόνους.

Αντί για αμύγδαλα μπορούν να χρησιμοποιηθούν καρύδια.

9. **Κουφέτα**

(ασημένια και λευκά):

τα οστά που μένουν αναλλοίωτα καθώς το σώμα φθείρεται.